

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

Про підсумки здійснення самооцінювання
якості освітньої діяльності закладу освіти у 2023/2024 навчальному році
за напрямом 2. «Система оцінювання учнів»

Директор
Куп'янського ліцею № 9
Куп'янської міської ради
Харківської області
Наталія ЛАПТЄВА

Відповідно до Законів України «Про освіту» (стаття 41, частини 3 ст.48) та «Про повну загальну середню освіту» (стаття 42), Законів України «Про освіту» (стаття 41, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 16 січня 2020 року №54, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 року за №154/34437, Методики оцінювання освітніх і управлінських процесів ЗЗСО, наказу МОН України «Про затвердження методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у ЗЗСО» від 30.11.2020 №1480. Згідно з наказом по ліцею від 30.08.2023 № 53/1 «Про затвердження складу робочої групи із забезпечення вивчення та оцінювання якості освіти в ліцеї» та наказом № 54/1 від 30.08.2023 «Про призначення відповідальної особи за забезпечення якості освітньої діяльності в ліцею», з метою розбудови внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти у закладі, забезпечення комфортних і безпечних умов навчання та праці, на виконання наказу по ліцею від 29.09.2023 №65 «Про організацію здійснення самооцінювання якості освітньої діяльності закладу освіти у 2023/2024 н.р. за напрямом «Система оцінювання учнів», згідно з планом роботи Куп'янського ліцею №9 на 2023/2024 н.р., у закладі освіти за участю відповідальної особи за забезпечення якості освітньої діяльності в ліцеї та членів робочої групи із забезпечення вивчення та оцінювання якості освіти в гімназії проведено самооцінювання якості освіти за напрямом «Система оцінювання навчальної діяльності учнів» за затвердженими критеріями, індикаторами оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти. Детальний опис правил, процедур оцінювання результатів навчання учнів міститься в окремому розділі Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти.

Відповідно до вимоги 2.1. «Наявність відкритої, прозорої, зрозумілої для учнів системи оцінювання їх результатів навчання», учні отримують від педагогічних працівників інформацію про критерії, правила та процедури оцінювання навчальних досягнень учнів. З інформацією про критерії оцінювання навчальних досягнень учнів кожен учитель-предметник знайомить на початку навчального року, а також перед виконанням конкретних завдань; на початку навчального року вчителі інформують учнів та їхніх батьків про загальні критерії оцінювання. Більшість педагогів перед вивченням кожної теми знайомлять учнів

з адаптованими до цієї теми критеріями, за потреби надають індивідуальні роз'яснення.

За допомогою таких методів збору інформації, як спостереження за проведенням навчальних занять, опитування, вивчення документації члени робочої групи проаналізували анкети-опитування учнів (79 респондентів), вчителів (17 респонденти), батьків (52 респондентів). За результатами спостереження навчальних занять, вивчення документації та опитування учасників освітнього процесу встановлено, що в ліцеї забезпечується відкритість і прозорість інформації про систему оцінювання результатів навчання учнів.

Особливості оцінювання педагога ліцею розглядають на засіданнях педагогічної ради.

Переважає більшість опитаних учнів (57%) зазначили, що здебільшого вчителі аргументують виставлення оцінок. Водночас в окремих випадках під час навчальних занять деякі учні (7%) не в повній мірі орієнтувалися у запропонованих учителем критеріях оцінювання, що може означати нерозуміння ними того, як і за що їх оцінюють.

За результатами опитування та спостереження за навчальними заняттями члени робочої групи зробили висновок, що система оцінювання в ліцеї ґрунтується на компетентісному підході. Вчителі надають учням час на обдумування відповіді та супроводять відповідь учня уточнюючими запитаннями. Переважає більшість учителів (більше 78%) забезпечує зворотний зв'язок щодо якості виконання завдань, використовують прийоми самооцінювання та взаємооцінювання учнів, спрямовують оцінювання навчальних досягнень на індивідуальний поступ учня, добирають домашні завдання, спрямовані на оволодіння ключовими компетентностями. Більшість учнів (62%) стверджують, що до початку оцінювання вчителі завжди пояснюють, за що учень може отримати ту чи іншу оцінку, а після оцінювання завжди її обґрунтовують.

Після проведення обробки результатів анкетування робоча група з'ясувала, що переважна більшість учнів та їхніх батьків зазначили, що поінформовані про критерії, правила і процедури оцінювання. На думку респондентів (76%), вчителі інформують здобувачів освіти про критерії оцінювання на початку навчального року. 47% опитаних вважають, що педагоги пояснюють здобувачам освіти критерії оцінювання індивідуально. Проте 8% здобувачів освіти отримують інформацію про критерії оцінювання тільки у разі звернення до вчителя, а 7% респондентів користуються інформацією з Інтернету.

Переважає більшість опитаних учнів та їхніх батьків вважають оцінювання результатів навчання справедливим та об'єктивним. За результатами анкетування 95% педагогів (21 особа) адаптують критерії оцінювання МОН України до навчальних дисциплін, які викладають; 18% (4 вчителі) – використовують їх виключно у відповідності до рекомендацій МОН України, 92% педагогів (20 осіб) розробляють критерії самостійно для кожного обов'язкового виду роботи. Переважає більшість учителів користується системою оцінювання, спрямованою на реалізацію компетентісного підходу та застосовує різні прийоми формування оцінювання результатів навчання учнів.

Як свідчать результати анкетування, 72% учнів вважають оцінювання їхньої навчальної діяльності в закладі освіти справедливим і об'єктивним, 68% батьків вважають, що вчителі справедливо оцінюють навчальні досягнення їхніх дітей. Водночас 4% учнів при опитуванні зазначили, що у ряді випадків їх оцінюють несправедливо та упереджено, і 4% - що вчителі рідко пояснюють вимоги до оцінювання.

2.2. Застосування внутрішнього моніторингу, що передбачає систематичне відстеження та коригування результатів навчання кожного учня

За результатами спостереження за навчальними заняттями вивчення документації та опитування учасників освітнього процесу встановлено, що у ліцеї забезпечується відкритість і прозорість інформації про систему оцінювання результатів навчання учнів. У 1-4-х класах учителі початкової школи аналізують досягнення кожного учня за попередньо розробленими формами свідчення досягнень учнів, у 5-му класі педагоги здійснювали оцінювання за рівневою шкалою протягом I семестру, за 12-бальною – протягом II семестру, річне оцінювання – за результатами II семестру, а також проводили аналіз індивідуальних досягнень кожного здобувача освіти.

З 6 по 10 -й клас запроваджено проведення моніторингових робіт із предметів інваріантної складової. За результатами моніторингів здійснюється аналіз результатів навчання здобувачів освіти, визначаються чинники впливу на отриманий результат, приймаються рішення щодо їх коригування. У ліцеї здійснюється моніторинг щодо здобуття освіти учнями з ООП, які навчаються в інклюзивних класах, що позитивно позначається на якості освітньої діяльності учнів та вчителів. З метою впровадження в ліцеї системи формувального оцінювання учнів проведена відповідна робота: ознайомлено педагогів з основними принципами формувального оцінювання, питання розглянуто на засіданнях педагогічної ради. За результатами спостереження за навчальними заняттями встановлено, що більшість вчителів застосовують у своїй роботі систему оцінювання, що ґрунтується на компетентісному підході, техніками якого досконало володіють вчителі початкової школи. Найчастіше педагоги використовують техніки самооцінювання та взаємооцінювання учнів, підтримують зворотний зв'язок із учнями із застосуванням сигнальних знаків, проведення тестових форм робіт, рідше використовують завдання та напрями діяльності з можливістю рівневого вибору.

Відповідно до внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ліцеї, адміністрація упродовж 2023/2024 навчального року проводила моніторинги за такими напрямками:

- аналіз якості та середнього балу учнів класів за підсумками семестрового та річного оцінювання.

У зв'язку з воєнними діями і окупацією, під якою Куп'янська громада перебувала з другого дня повномасштабного вторгнення, навчальний процес у навчальних закладах Куп'янщини був призупинений майже на рік. Відновився лише в лютому 2023 року. Тому провести повноцінний порівняльний аналіз якості навчальних досягнень учнів із попереднім роком немає можливості.

Аналіз відвіданих уроків учителів, спостереження за взаємодією «учитель-учень», результати проведених підсумкових робіт засвідчили, що

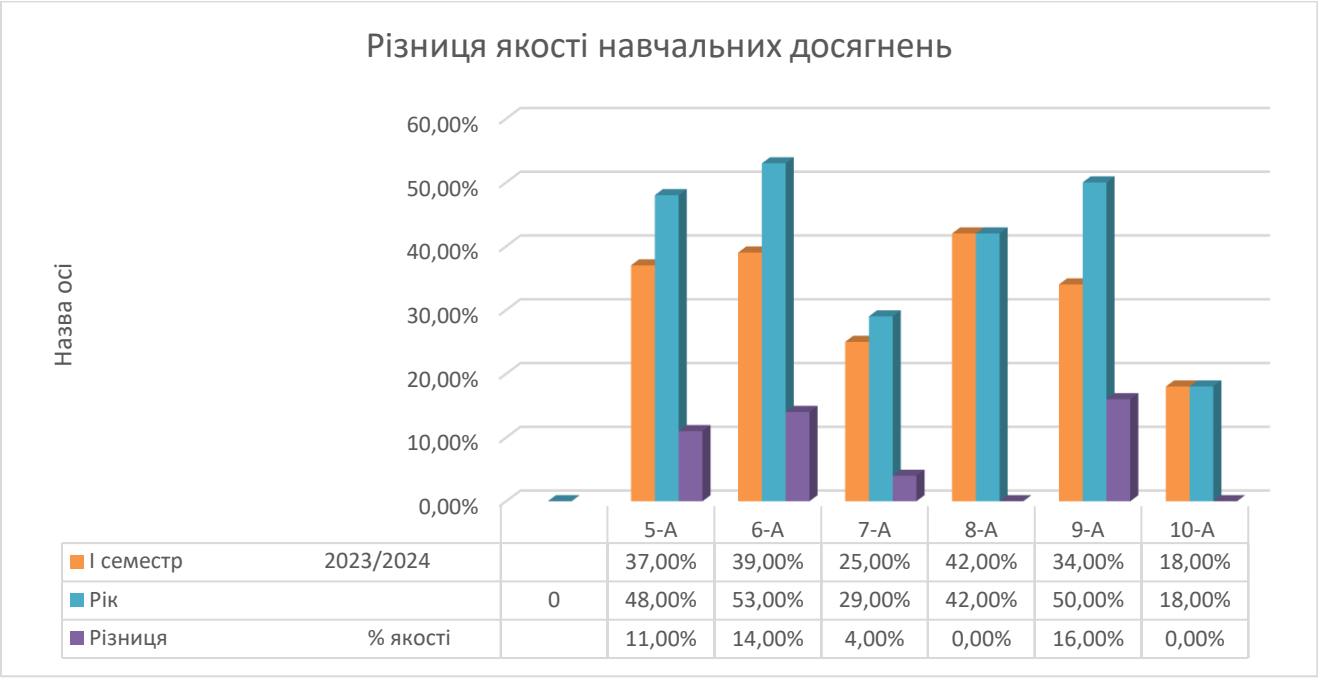
педагоги ліцею відповідально ставляться до проведення навчальних занять, мають якісну науково-теоретичну підготовку, на уроках використовують сучасні інноваційні форми і методи навчання, працюють над розвитком аналітичного, образного мислення учнів. Учителі приділяють посилену увагу роботі з кожним учнем, створюють ситуацію успіху, використовуючи диференційований підхід до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, забезпечуючи сприятливі умови для навчання і розвитку здібностей здобувачів освіти.

Показником якості роботи педагогів ліцею є рівень якості навчальних досягнень учнів. Заступник директора з навчально-виховної роботи Буторіна О.Г. здійснює моніторинг рівня якості навчальних досягнень учнів з певних предметів, здійснює порівняльний аналіз середнього балу та якості навчальних досягнень учнів кожного класу, аналізує академічну успішність учнів за навчальний рік з предметів різних циклів.

Моніторинг
порівняння якості навчальних досягнень
учнів 5-10 класів I семестр 2023/2024 навчальний рік
та за 2023/2024 навчальний рік

Клас	I семестр 2023/2024	Рік 2023/2024	Різниця % якості
5-А	37,00%	48,00%	11,00%
6-А	39,00%	53,00%	14,00%
7-А	25,00%	29,00%	4,00%
8-А	42,00%	42,00%	0,00%
9-А	34,00%	50,00%	16,00%
10-А	18,00%	18,00%	0,00%

Різниця якості
навчальних
досягнень 5-10
класів I семестр
2023/2024 . та за
2023/2024
навчальний рік

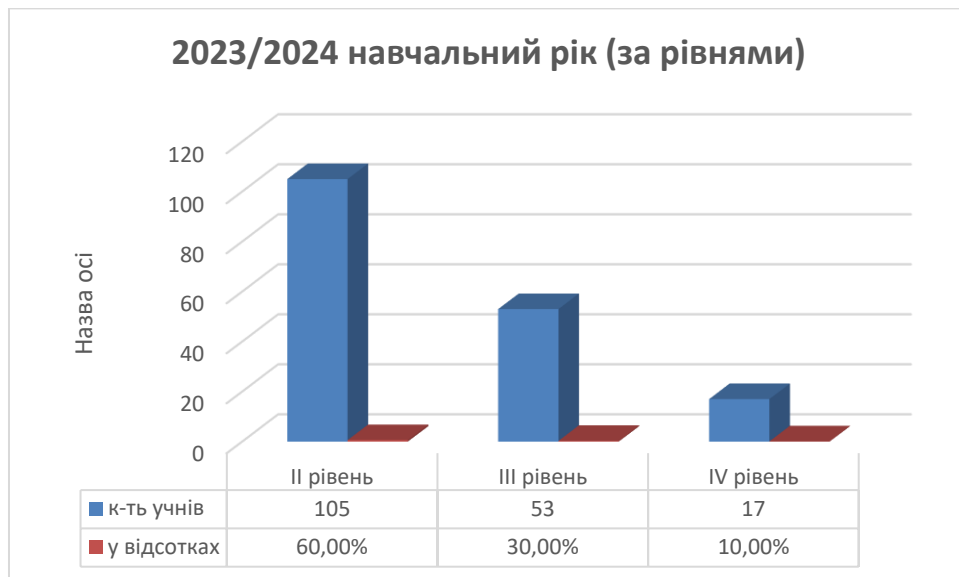

У ліцеї створено всі умови для забезпечення гарантованого права громадян на здобуття якісної базової та повної загальної середньої освіти, для формування гармонійно розвиненої особистості, збагачення здібностей кожного учня. У 2024/2025 навчальному році планується продовження роботи з вищезазначених напрямів.

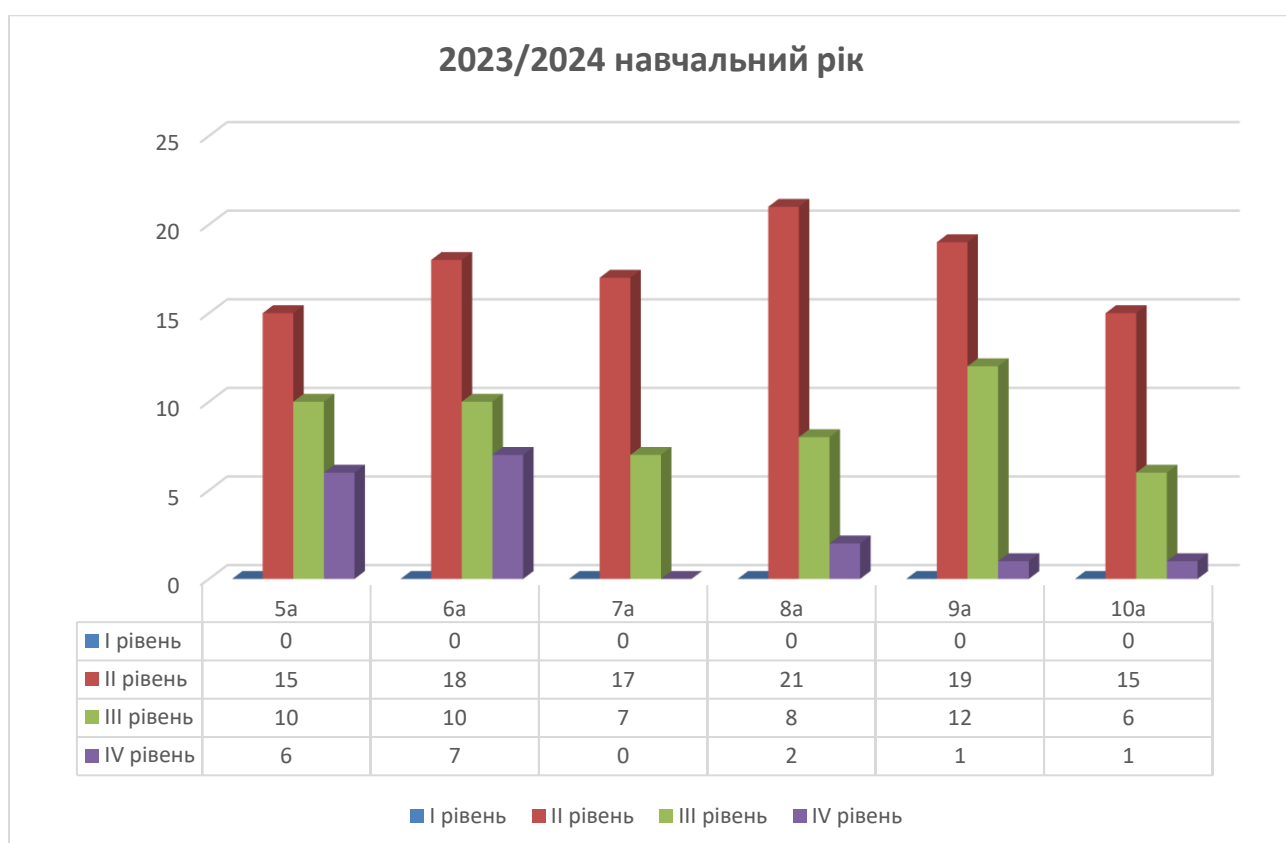
З метою вивчення стану роботи вчителів щодо підвищення якості освіти та рівня засвоєння учнями навчального матеріалу, в травні 2024 року було здійснено аналіз результативності освітнього процесу.

В травні 2024 року було здійснено аналіз наслідків навчального процесу.

Навчалось учнів	Атестовано	Початковий рівень		Середній рівень		Достатній рівень		Високий рівень	
	Кількість	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
280	175	0	0	105	60%	53	30%	17	10%

Більша кількість учнів засвоїли навчальний матеріал на середньому рівні, а саме 63,6% - 105 учнів. На достатньому рівні засвоїли навчальний матеріал 30% - 53 учня. На високому рівні засвоїли навчальний матеріал 10% відсотків учнів – 17 учнів. Учні, які засвоїли навчальний матеріал на початковому рівні в ліцеї немає.

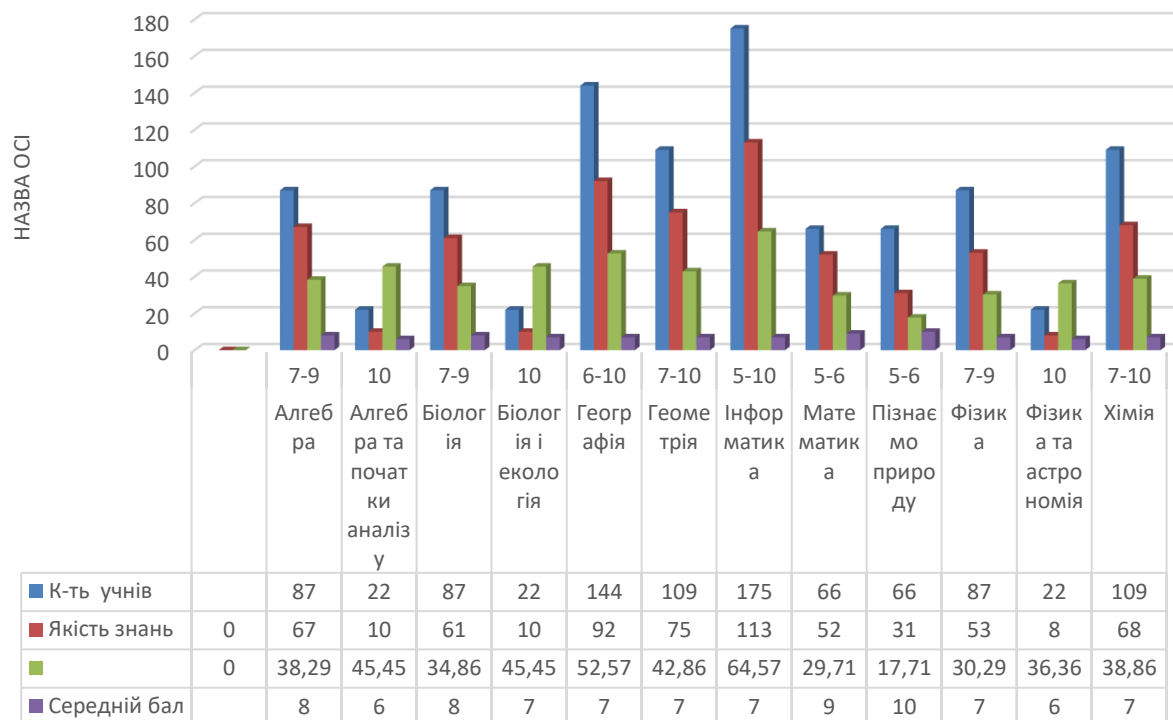

	II рівень		III рівень		IV рівень		всього учнів
	кількість учнів, %		кількість учнів, %		кількість учнів, %		
5a	15	48,39%	10	32,26%	6	19,35%	31
6a	18	51,43%	10	32,26%	7	22,58%	35
7a	17	70,83%	7	22,58%	0	0,00%	24
8a	21	67,74%	8	25,81%	2	6,45%	31
9a	19	86,36%	12	54%	1	3,23%	22
10a	15	68,18%	6	19,35%	1	3,23%	22

За результатами аналізу побудовано діаграму рівня навчальних досягнень учнів класу за середнім балом. Як свідчить зовнішній вигляд діаграми, найвищі показники мають учні 5-А класу (середній бал становить 8,9), учні 6-А класу (середній бал становить 8,3 бали). Одержані результати свідчать про те, що учні вказаних класів засвоїли навчальний матеріал відповідного класу на достатньому рівні. Найнижчі результати показали учні 10-А класу, середній бал яких становить 6,8 балів і учні 8-А класу, середній бал яких становить 7 балів.

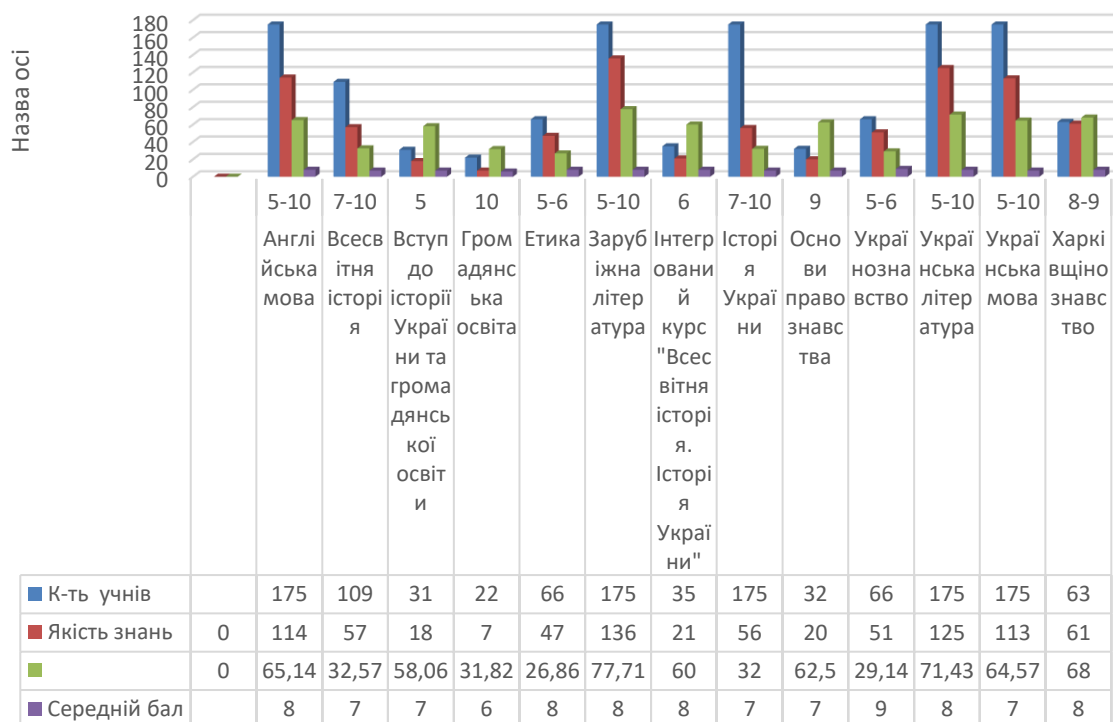

Предмети природничого-математичного циклу

Серед предметів природничо-математичного циклу найвищі показники мають учні з предмету «Пізнаємо природу» (вчитель Козьменко Н.В.), з математики (вчителі Буторіна О.Г., Носова Н.В.), найнижчі – з фізики та астрономії (вчитель Соболев В.С.), найнижчі- з алгебри та початків аналізу (вчитель Носова Н.В.).

Предмети суспільно-гуманітарного циклу

Серед предметів суспільно-гуманітарного циклу найвищі показники мають учні 5-6 класів з «Українознавство» (вчитель Клінгер Т.М.), а найнижчі – з Громадянської освіти (вчитель Белуха І.І.)

Як видно з діаграми, найвищі показники мають учні з предметів розвивального циклу («Захист України» (вчитель Коваленко О.В.), і.к. «Здоров'я, безпека та добробут» (вчитель Козьменко Н.В.), і.к. «Мистецтво» (музичне мистецтво) (вчитель Петренко О.В.), і.к. «Мистецтво» (образотворче мистецтво) (вчитель Лаптева Н.І.)).

Кількість учнів, що навчалися за інклюзивною формою навчання

Навчальний рік	Кількість учнів	Клас
2022/2023	2	4-А, 9-А
2023/2024	3	4-А, 5-А, 10-А

Аналіз отриманих результатів, який був проведений на засіданні педагогічної ради, показав об'єктивні та суб'єктивні результати навчальних досягнень учнів у цьому навчальному році. Проаналізувавши показники якості навчальних досягнень учнів, адміністрація дійшла висновку, що в кожному класі

є резерв учнів, які б могли досягти вищого рівня. Загальний показник якості навчальних досягнень учнів 5-10 класів (40%) свідчить, що не всі учителі-предметники враховують попередні рекомендації щодо ширшого впровадження інноваційних форм і методів у структуру сучасного уроку, формують пізнавальну активність учнів; прищеплюють прагнення до самостійної пошукової діяльності; розвивають у учнів мотиви обов'язку і відповідальності у навчанні.

У закладі освіти здійснюється аналіз результатів навчання здобувачів освіти, приймаються рішення щодо їх коригування. За підсумками 2023/2024 навчального року значну частину учнів Похвальними листами та грамотами нагороджено 16 учнів (9%)

За висновками робочої групи із забезпечення вивчення та оцінювання якості освіти в ліцеї, переважна більшість опитаних (59% педагогів) зазначили, що у своїй роботі використовують різні прийоми формування оцінювання. Це підтверджено у ході спостереження за навчальними заняттями. Більшість учнів (51%) за результатами анкетування вважають, що вчителі під час навчальних занять аргументують виставлення оцінок, здійснюють аналіз помилок та визначають шляхи покращення результатів навчання учнів, а також педагоги відстежують індивідуальний прогрес учнів.

Водночас близько 29% опитаних шляхом анкетування учнів зазначають, що лише в окремих випадках або у разі звернення до вчителів, педагоги аргументують виставлені оцінки, здійснюють аналіз допущених помилок, визначають шляхи покращення результатів навчання та заохочують до подальшого навчання.

2.3. Спрямованість системи оцінювання на формування в учнів відповідальності за результати свого навчання, здатності до самооцінювання

З метою формування в учнів відповідальності за результати свого навчання, відповідальна особа за забезпечення якості освітньої діяльності в ліцеї, заступник директора з НВР Буторіна О.Г. протягом 2023/2024 н.р. провела з учителями ліцею семінари «Робота з обдарованими учнями, розвиток творчих та інтелектуальних здібностей учнів» (жовтень 2023), «Способи мотивування учнів до оволодіння ними ключовими компетентностями, наскрізними вміннями, заохочення до здорового способу життя» (вересень 2023), заняття-практикум щодо використання нових можливостей на платформі « Просвіта»; учитель математики Носова Н.В. ознайомила вчителів із преміум функціями платформи Canva вчителю (грудень 2023) з учителями природничого циклу заступник директора провела семінар щодо залучення до участі в проєкті СЕЕН (березень 2024).

Було використано методичну базу щодо створення компетентісно формування освітнього простору: методика педагогічної підтримки мала на меті навчити дітей ставитись до проблеми, навіть найскладнішої і неприємної, як до ситуативної задачі, яка обов'язково буде розв'язана, якщо докласти творчих зусиль.

Учителі ліцею сприяють формуванню у здобувачів освіти відповідального ставлення до результатів навчання. Учні отримують необхідну допомогу в навчальній діяльності, однак не завжди мають можливість вибору рівня

навчальних завдань і напрямів навчальної діяльності. Переважна більшість здобувачів освіти зазначає, що педагоги їх підтримують, вірять у них та їхні можливості, поважають та допомагають їм. У ході опитування 71% учнів вказав, що усвідомлюють важливість відповідального ставлення до навчання у подальшому житті. Результати спостережень за проведенням навчальних занять та анкетування учнів дають підстави стверджувати, що переважна більшість педагогічних працівників застосовує прийоми формування оцінювання результатів навчання, зокрема методики самооцінювання і взаємооцінювання (60%), водночас, за результатами опитування 9% учнів зазначили, що дуже рідко або ніколи не здійснюють їх. Під час навчальних занять вчителі пропонували дітям різнорівневі завдання, використовували сучасні технології, інтерактив. Під час опитування вчителі зазначили, що надають допомогу учням, підтримують морально, створюють належні умови для здобуття освіти з урахуванням умов (введення воєнного стану в Україні через повномасштабне вторгнення російської федерації і повне дистанційне навчання в синхронному і асинхронному режимі), індивідуальних потреб здобувачів освіти, переважна більшість опитаних учнів зазначили, що вчителі підтримують їх, вірять у їхні успіхи та поважають. За результатами анкетування педагогічних працівників виявлено, що вони надають підтримку здобувачам освіти в різних формах: індивідуальні консультації, співпраця з батьками, додаткові та індивідуальні заняття, застосування наочності та ІКТ, формування навичок аналізу, самоаналізу, вміння оцінювати власні здобутки тощо. Переважна більшість опитаних учнів (54%) та більшість опитаних батьків (51%) вважають оцінювання в ліцеї об'єктивним і справедливим. 40% опитаних здобувачів освіти вважають, що вчителі ліцею справедливо оцінюють їхні навчальні досягнення, усвідомлюють, що оцінка відстежує їхній індивідуальний прогрес, водночас 6% опитаних не усвідомлює мотивуючу роль оцінювання, а 2% опитаних упевнені, що оцінка використовується як засіб покарання. Водночас у ході проведення спостереження за навчальними заняттями з'ясовано:

- що педагоги не завжди пропонують ситуації вибору в освітній діяльності для учнів, а саме: різнорівневі завдання, самооцінювання та взаємооцінювання (за результатами опитування 37% учнів дуже рідко або ніколи їх не здійснюють);
- що вчителі не завжди аргументують оцінку, навіть на прохання здобувачів освіти (5%).

За результатами роботи робочої комісії, яка провела спостереження, анкетування, опитування, визначено рівні оцінювання за вимогами:

2.1. Наявність відкритої, прозорої, зрозумілої для учнів системи оцінювання їх результатів навчання - **достатній рівень**.

2.2. Систематичне відстеження та коригування результатів навчання кожного учня – **достатній рівень**.

2.3. Спрямованість системи оцінювання на формування у учнів відповідальності за результати свого навчання, здатності до само оцінювання - **достатній рівень**.

Результат за напрямом 2 «Система оцінювання учнів» - **достатній рівень**.

Члени робочої групи визначили сильні і слабкі сторони в роботі закладу за напрямом «Система оцінювання учнів», розробили рекомендації та накреслили шляхи вдосконалення роботи закладу на наступний період.

Виходячи з вищезазначеного, робоча група із забезпечення вивчення та оцінювання якості освіти в гімназії запропонувала:

Рекомендації за напрямом 2 «Система оцінювання навчальної діяльності учнів»

1. Заступнику директора з НВР Буторіній О.Г. внести до освітньої програми закладу освіти на 2024/2025 н.р. інформацію про критерії, правила та процедури оцінювання результатів навчання для кожного рівня освіти.

2. Учителям ліцею:

2.1. Систематично ознайомлювати здобувачів освіти із критеріями і нормами оцінювання навчальних досягнень, конкретизувати їх у залежності від виду виконуваних завдань чи навчальних предметів.

2.2. Використовувати прийоми самооцінювання або взаємооцінювання учнів з метою формування у здобувачів освіти навичок аналізу власного прогресу через відзначення сильних і слабких сторін.

2.3. Запровадити у практику роботи розроблення спільно з учнями критеріїв оцінювання.

Шляхи удосконалення освітніх і управлінських процесів закладу освіти за напрямом 2 «Система оцінювання навчальної діяльності учнів» :

- На засіданні педагогічної ради провести аналіз здійснення освітнього процесу в ліцеї за 2023/ 2024 н.р. та накреслити завдання на 2024/2025 н.р.

Серпень 2024

- Провести на нарадах тренінги щодо впровадження формувального оцінювання, використання різних прийомів, надання зворотного зв'язку від учителя до учня у різних формах щодо сприйняття, розуміння та засвоєння ними навчального матеріалу, що дозволять учням побачити власний індивідуальний поступ.

- Учителям ліцею:

- мотивувати учнів, стимулювати їхню навчальну діяльність, застосовуючи інноваційні технології, зокрема, проектні технології, що забезпечують інтеграцію ключових компетентностей із різних предметів і видів діяльності; ігрові технології, які формують навички розв'язувати творчі завдання на основі вибору альтернативних варіантів; технології особистісно зорієнтованого, диференційованого, компетентнісного навчання; інтерактивні технології (робота в групах, метод проектів, «мозковий штурм», «ажурна пилка», «кейс-метод», «акваріум», рольові й ділові ігри, «велике коло», «шкала думок», «бесіда за Сократом», «асоціативний куш», «відкритий мікрофон», групові дискусії тощо.

Протягом року

- долучати здобувачів освіти до розроблення критеріїв оцінювання різних видів навчальної діяльності;

Протягом року

- забезпечувати справедливе об'єктивне оцінювання навчальних досягнень учнів відповідно до критеріїв, правил і процедури оцінювання здобувачів освіти.

Протягом року

-розвивати в учнів здатність до самооцінювання їхнього прогресу та навчальних досягнень.

Протягом року